ประโยค ๑-๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อเถกทิวสํ ราชา อุปริปาสาเท จิโต อนฺตรวีถึ โอโลกยมาโน “อนาถปิณฺฑิกสฺส จูฬอนาถปิณฺฑิกสฺส วิสาขาย สุปฺปวาสายาติ เอเตสํ เคเห ภตฺตกิจฺจตฺถาย คจฺฉนฺเต อเนกสหสฺเส ภิกฺขู ทิสฺวา “กหํ อยฺยา คจฺฉนฺตีติ ปุจฺฉิตฺวา, “เทว อนาถปิณฺฑิกสฺส เคเห นิจฺจภตฺตสลากภตฺตคิลาน-ภตฺตาทีนํ อตฺถาย เทวสิกํ เทฺว ภิกฺขุสหสฺสานิ คจฺฉนฺติ, จูฬอนาถปิณฺฑิกสฺส เคหํ ปญฺจสตา ภิกฺขู นิจฺจํ คจฺฉนฺติ, ตถา วิสาขาย, ตถา สุปฺปวาสายาติ วุตฺเต, สยํปิ ภิกฺขุสงฺฆํ อุปฏฺฐหิตุกาโม วิหารํ คนฺตฺวา ภิกฺขุสหสฺเสน สทฺธึ สตฺถารํ นิมนฺเตตฺวา สตฺตาหํ สหตฺถา ทานํ ทตฺวา สตฺตเม ทิวเส สตฺถารํ วนฺทิตฺวา “ภนฺเต ปญฺจหิ เม ภิกฺขุสเตหิ สทฺธึ นิพทฺธํ ภิกฺขं คณฺหาติ อาห ฯ สตฺถา อานนฺทตฺเถรสฺส ภารมกาสิ ฯ ราชา “ภิกฺขุสงฺเฆ อาคเต ปตฺตํ คเหตฺวา อิเม นาม ปริวิสนฺตูติ อวิจาเรตฺวา สตฺตาหํ สยเมว ปริวิสิตฺวา อฏฺฐเม ทิวเส วิกฺขิตฺโต ปปญฺจํ อกาสิ ฯ ราชกุเล จ นาม อนาณตฺตา อาสนานิ ปญฺญาเปตฺวา ภิกฺขู นิสีทาเปตฺวา ปริวิสิตุํ น ลภนฺติ ฯ ภิกฺขู “น มยํ อิธ ชาตุ สกฺขิสฺสามาติ พหู ปกฺกมึสุ ฯ ราชา ทุติยทิวเสปิ ปมชฺชิ ฯ ทุติยทิวเสปิ พหู ปกฺกมึสุ ฯ ตติยทิวเสปิ ปมชฺชิ ฯ ตทา อานนฺทตฺเถรํ เอกกเมว ฐเปตฺวา อวเสสา ปกฺกมึสุ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ปุญฺญวนฺตา นาม การณวสิกา โหนฺติ กุลานํ ปสาทํ รกฺขนฺติ ฯ ตถาคตสฺส จ “สารีปุตฺตตฺเถโร มหาโมคฺคลฺลานตฺเถโรติ เทฺว อคฺคสาวกา, “เขมา อุปฺปลวณฺณาติ เทฺว อคฺคสาวิกา, อุปาสเกสุ “จิตฺโต คหปติ หตฺถโก อาฬวโกติ เทฺว อคฺคสาวกา, อุปาสิกาสุ “เวฬุกณฺฏกี นนฺทมาตา ขุชฺชุตฺตราติ เทฺว อคฺคสาวิกา; อิติ อิเม อฏฺฐ ชเน อาทึ กตฺวา ฐานนฺตรปฺปตฺตา สพฺเพปิ สาวกา เอกเทเสน ทสนฺนํ ปารมีนํ ปูริตตฺตา มหาปุญฺญา อภินีหารสมฺปนฺนา ฯ

อานนฺทตฺเถโรปิ กปฺปสตสหสฺสปูริตปารมี อภินีหารสมฺปนฺโน มหาปุญฺโญ อตฺตโน การณวสิกตาย กุลสฺส ปสาทํ รกฺขนฺโต อฏฺฐาสิ ฯ ตํ เอกกเมว นิสีทาเปตฺวา ปริวิสึสุ ฯ ราชา ภิกฺขูนํ คตกาเล อาคนฺตฺวา ขาทนียโภชนียานิ ตเถว จิตานิ ทิสฺวา “กึ อยฺยา นาคมึสูติ ปุจฺฉิตฺวา “อานนฺทตฺเถโร เอกโก ว อาคโต เทวาติ สุตฺวา “อทฺธา เอตฺตกมฺเม เฉทนมกาสูติ ภิกฺขูนํ กุทฺโธ สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา “ภนฺเต มยา ปญฺจนฺนํ ภิกฺขุสตานํ ภิกฺขา ปฏิยตฺตา, อานนฺทตฺเถโร กิร เอกโก ว อาคโต, ปฏิยตฺตภิกฺขา ตเถว จิตา, ปญฺจสตา ภิกฺขู มม เคเห สญฺญํ น กรึสุ ; กินฺนุ โข การณนฺติ อาห ฯ สตฺถา ภิกฺขูนํ โทสํ อวตฺวา “มหาราช มม สาวกานํ ตุมฺเหหิ สทฺธึ วิสฺสาโส นตฺถิ, เตน น คตา ภวิสฺสนฺตีติ วตฺวา กุลานํ อนุปคมนการณญฺจ อุปคมนการณญฺจ ปกาเสนฺโต ภิกฺขู อามนฺเตตฺวา อิมํ สุตฺตมาห ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑-๒
แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ครั้งนั้น ในวันหนึ่ง อ.พระราชา ประทับยืนอยู่แล้ว ในเบื้องบนแห่งปราสาท ทรงแลดูอยู่ ซึ่งระหว่างแห่งถนน ทอดพระเนตรเห็นแล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ผู้มีพันมิใช่หนึ่ง ผู้ไปอยู่ เพื่อประโยชน์แก่กิจด้วยภัต ในเรือนของชน ท. เหล่านั่น คือ ของมหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ ของเศรษฐีชื่อว่าจูฬอนาถบิณฑิกะ ของมหาอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ของอุบาสิกาชื่อว่าสุปปวาสา ตรัสถามแล้วว่า อ.พระผู้เป็นเจ้า ท. ย่อมไป ในที่ไหน ดังนี้, ครั้นเมื่อคำว่า ข้าแต่พระองค์ผู้สมมติเทพ อ.พันแห่งภิกษุ ท. สอง ย่อมไป ในเรือน ของมหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ ทุก ๆ วัน เพื่อประโยชน์ แก่ภัต ท. มีนิตยภัตและสลากภัตและคิลานภัตเป็นต้น, อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไปสู่เรือนของเศรษฐีชื่อว่าจูฬอนาถบิณฑิกะ ตลอดกาลเป็นนิตย์, อ.เหมือนอย่างนั้นคือว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือนของมหาอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ตลอดกาลเป็นนิตย์*, อ.เหมือนอย่างนั้น คือว่า อ.ภิกษุ ท.ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือนของอุบาสิกาชื่อว่าสุปปวาสา ตลอดกาลเป็นนิตย์[๒] ดังนี้ อันราชบุรุษ ท. กราบทูลแล้ว, เป็นผู้ใคร่เพื่ออันบำรุงซึ่งหมู่แห่งภิกษุ แม้เองเป็น เสด็จไปแล้ว สู่วิหาร ทรงนิมนต์แล้ว ซึ่งพระศาสดา กับ ด้วยพันแห่งภิกษุ ทรงถวายแล้ว ซึ่งทาน ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ ตลอดวันเจ็ด ถวายบังคมแล้ว ซึ่งพระศาสดา ในวัน ที่ ๗ กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ อ.พระองค์ กับ ด้วยร้อยแห่งภิกษุ ท. ห้า ขอจงทรงรับ ซึ่งภิกษา ของหม่อมฉัน

---

* หรือแปลว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือนของมหาอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ตลอดกาลเป็นนิตย์ เหมือนอย่างนั้น

[๒] หรือแปลว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือนของอุบาสิกาชื่อว่าสุปปวาสา ตลอดกาลเป็นนิตย์ เหมือนอย่างนั้น

เนืองนิตย์[๓] ดังนี้ ฯ อ.พระศาสดา ได้ทรงกระทำแล้ว ให้เป็นภาระ ของพระเถระชื่อว่าอานนท์ ฯ อ.พระราชา ไม่ทรงจัดการแล้วว่า ครั้นเมื่อหมู่แห่งภิกษุ มาแล้ว, อ.ชน ท. ชื่อ เหล่านี้ รับแล้ว ซึ่งบาตร จงอังคาส ดังนี้ ทรงอังคาสแล้ว เองนั่นเทียว ตลอดวันเจ็ด ทรงลืมแล้ว ได้ทรงกระทำแล้ว ซึ่งความเนิ่นช้า ในวันที่แปด ฯ ก็ อ.ชน ท. ผู้ อันพระราชาไม่ทรงบังคับแล้ว ชื่อ ในตระกูลของพระราชา ย่อมไม่ได้ เพื่ออันปูลาด ซึ่งอาสนะ ท.แล้ว จึงยังภิกษุ ท. ให้นั่งแล้ว จึงอังคาส ฯ อ.ภิกษุ ท. คิดแล้ว ว่า อ.เรา ท.จักไม่อาจ เพื่ออันดำรงอยู่ ในที่นี้ ดังนี้ เป็นผู้มาก เป็น หลีกไปแล้ว ฯ อ.พระราชา ทรงลืมแล้ว แม้ในวันที่สอง ฯ อ.ภิกษุ ท. ผู้มาก หลีกไปแล้ว แม้ในวันที่สอง ฯ อ.พระราชา ทรงลืมแล้ว แม้ในวันที่สาม ฯ ในกาลนั้น อ.ภิกษุ ท. ผู้เหลือลง เว้น ซึ่งพระเถระชื่อว่าอานนท์ ผู้ผู้เดียวนั่นเทียว หลีกไปแล้ว ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ธรรมดาภิกษุทั้งหลายผู้มีบุญ ย่อมเป็นผู้เป็นไปในอำนาจแห่งเหตุ จึงรักษาความเลื่อมใสแห่งตระกูลทั้งหลายไว้ได้ ฯ ก็สาวกของพระตถาคต แม้ทั้งหมดผู้ได้รับฐานันดรตั้งต้นแต่ชนทั้ง ๘ เหล่านี้ คือพระอัครสาวก ๒ องค์ คือพระสารีบุตรเถระพระมหาโมคคัลลานเถระ, พระอัครสาวิกา ๒ องค์ คือพระเถรีชื่อว่าเขมา พระเถรีชื่อว่า อุบลวรรณา, บรรดาอุบาสกทั้งหลาย อุบาสกผู้เป็นอัครสาวก ๒ คน คือ จิตตคฤหบดี หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวี, บรรดาอุบาสิกาทั้งหลาย อุบาสิกา ผู้เป็นอัครสาวิกา ๒ คน คือมารดาของนันทมาณพชื่อเวฬุกัณฏกี อุบาสิกาชื่อว่า ขุชชุตตรา, เป็นผู้มีบุญมากสมบูรณ์ด้วยอภินิหาร เพราะความเป็นผู้บำเพ็ญบารมี ๑๐ โดยเอกเทศ ฯ

แม้พระอานนท์เถระผู้มีบารมีอันบำเพ็ญแล้วตั้งแสนกัป สมบูรณ์ด้วยอภินิหารมีบุญมาก เมื่อจะรักษาความเลื่อมใสของตระกูลจึงได้ยับยั้งอยู่ เพราะความที่ตนเป็นไปในอำนาจแห่งเหตุ ฯ เหล่าราชบุรุษนิมนต์ท่านรูปเดียว

---

[๓] หรือแปลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.พระองค์ ขอจงทรงรับ ซึ่งภิกษา ของหม่อมฉัน เนืองนิตย์ กับ ด้วยร้อยแห่งภิกษุ ท.ห้า ดังนี้ ฯ

เท่านั้นให้นั่งแล้วอังคาส ฯ พระราชาเสด็จมาในเวลาที่เหล่าภิกษุไปแล้ว ทอดพระเนตรเห็นของเคี้ยวและของฉันทั้งหลาย ตั้งอยู่อย่างนั้นแหละจึงตรัสถามว่า พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายมิได้มาหรือ ทรงสดับว่า พระอานนทเถระมารูปเดียวเท่านั้น พระเจ้าข้า ทรงพิโรธพระภิกษุทั้งหลายว่า พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายได้ทำการตัดขาดจากเราเพียงเท่านี้เป็นแน่ จึงเสด็จไปสำนักพระบรมศาสดา กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้จัดแจงภิกษาไว้เพื่อภิกษุ ๕๐๐ รูป ทราบว่า พระอานนทเถระรูปเดียวเท่านั้นมา ภิกษาที่หม่อมฉันจัดแจงแล้วก็ตั้งอยู่อย่างนั้นนั่นเอง ภิกษุ ๕๐๐ รูปไม่ได้ทำความสำคัญในตำหนักของข้าพระองค์ เรื่องอะไรกันหนอ ฯ พระบรมศาสดาไม่ตรัสโทษของภิกษุทั้งหลาย ตรัสว่า ดูก่อนมหาบพิตร เหล่าสาวกของอาตมภาพไม่มีความคุ้นเคยกับมหาบพิตร เหล่าภิกษุคงจักไม่ได้ไปเพราะเหตุนั้น ดังนี้แล้วเมื่อจะทรงประกาศเหตุแห่งการไม่เข้าไปและเหตุแห่งการเข้าไปสู่ตระกูลทั้งหลาย ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้วตรัสพระสูตรนี้ ฯ